

Samenwerken met gezinnen en keten- partners

Rol, taken en verwachtingen verhelderen

Ouder- en Kindteams
Amsterdam

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Waarom is helderheid over rol, taken en verwachtingen belangrijk?	6
3. Rol, taken en verwachtingen verhelderen in de samenwerking, wat moet je hiervoor weten en kunnen?	8
3.1 Wat moet je weten?	8
3.2 Wat moet je kunnen?	10
4. Hoe verhelder je rol, taken en verwachtingen in de samenwerking met gezinnen?	13
4.1 Verwachtingen managen bij aanvang	13
4.2 Verhelderen van jouw rol en taken	14
4.3 Verhelderen wat je van ouders en kinderen verwacht	16
4.4 Je rol bij veiligheidsrisico's	17
5. Hoe verhelder je je rol, taak en verwachtingen in de samenwerking met ketenpartners?	18
5.1 Investeer in een goede samenwerking	19
5.2 Basisschool	20
5.3 Huisarts	24
5.4 Jeugdbescherming	27
6. Reflecteren en leren (individueel & team)	32
7. Verantwoording, referenties en colofon	36
Bijlage: Oefencasuïstiek	39

1. Inleiding

Voor je ligt de handreiking Samenwerken met gezinnen en ketenpartners: rol, taken en verwachtingen verhelderen. Deze handreiking voor professionals werkzaam bij Ouder- en Kindteams Amsterdam is een product van de Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam (KeTJA). In de werkplaats werken Ouder- en Kindteams Amsterdam, de GGD en onderzoekers van het Verwey-Jonker instituut, de Vrije Universiteit en de beide hogescholen in de stad samen met SIPI, Trias Pedagogica en het Jeugdplatform Amsterdam aan het ontwikkelen en onderbouwen van (onderdelen van) de werkwijze van de Ouder- en Kindteams. De gemeente Amsterdam is een belangrijke partner en financierde de afgelopen jaren samen met ZonMw de activiteiten van de werkplaats (zie: www.neja.nl/ketja/meer-over-ketja).

Aan de handreiking is gewerkt door de auteur in nauwe samenwerking met een kleine werkgroep bestaande uit diverse leden van het programmateam van Ouder- en Kindteams Amsterdam. Er is gebruik gemaakt van bestaande instructies in interne documenten van OKT Amsterdam, van input van professionals uit verschillende teams (via een webinar), er is literatuur gebruikt en input gekregen van het Jeugdplatform Amsterdam en collega onderzoekers die samen met cliënten en professionals informatie over bejegening van cliënten op een rij hebben gezet. Meer informatie over de aanpak die gevolgd is om tot de handreiking te komen is te vinden in de **verantwoording**, achter in dit document.

Ouder- en Kindteams Amsterdam

Voor lezers van deze handreiking die niet bekend zijn met Ouder- en Kindteams Amsterdam beschrijven we kort de organisatie. Ouder- en Kindteams Amsterdam bestaat uit 24 wijkteams en een stadsbreed MBO team. Er is een Ouder- en Kindteam in alle wijken in Amsterdam. Medewerkers zijn naast een locatie in de wijk, ook te vinden op alle basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs en het MBO in de stad. De teams hebben een brede opdracht. Zij zijn er zowel voor jeugdigen en ouders/gezinnen die vragen hebben of hulp nodig hebben en zelf bij een team aankloppen, als voor jeugdigen en gezinnen die door anderen – bijvoorbeeld huisartsen, Raad voor de Kinderbescherming, jeugdbescherming, school – naar de teams verwezen worden. Daarnaast heeft Ouder- en Kindteams Amsterdam nog een andere opdracht, namelijk het in contact komen met jeugdigen en gezinnen in de wijken die nog geen vraag hebben of de stap naar de teams nog niet gezet hebben. Bekendheid in de wijk, zodat jeugdigen en gezinnen de teams weten te vinden en het versterken van structuren in de wijk rond opgroeien en opvoeden is een belangrijke taak van de teams. Vanwege de brede taak en de vele partners en collega-organisaties waar professionals werkzaam bij Ouder- en Kindteams Amsterdam te maken hebben is het verhelderen van de rollen, taken en verwachtingen van belang. Daar gaat deze handreiking over. Voor meer informatie en een kort introductie filmpje over het werk van Ouder- en Kindteams Amsterdam: klik [hier](#)

Andere handreikingen en producten

Doel van de kenniswerkplaats is het ondersteunen van Ouder- en Kindteams Amsterdam bij het expliciteren en onderbouwen van de werkwijze. De kenniswerkplaats is één van de academische werkplaatsen jeugd ZonMW en heeft verschillende producten opgeleverd. Zo zijn er uiteenlopende kennisvragen gesteld die binnen de werkplaats beantwoord zijn. Voorbeeld

van zo'n kennisvraag is 'Wat kunnen professionals in de begeleiding van jongeren 16-23 jaar doen om de kans op een goed contact en een werkzame werkrelatie te bevorderen?'. Antwoord op deze en andere kennisvragen is te vinden via www.neja.nl/kennisportaal.

Daarnaast zijn voor professionals werkzaam bij Ouder- en Kindteams Amsterdam rond enkele centrale onderwerpen in het werken in wijkteams jeugd en gezin handreikingen opgesteld. Naast de handreiking die je nu leest zijn er handreikingen beschikbaar over respectievelijk: werken met culturele diversiteit, versterken van eigen kracht en werkwijze bij kindermishandeling en huiselijk geweld. Informatie uit de handreikingen is te vinden op KICK: het intranet van de organisatie. Daarnaast zijn de handreikingen opgenomen op de website van de kenniswerkplaats. Nieuwsgierig? Je vindt de handreikingen [hier](#).

Ook zijn er producten verschenen ter ondersteuning van het organiseren van een lerend systeem binnen de organisatie Ouder en Kindteams Amsterdam. Een voorbeeld daarvan is de [handreiking casuïstiekbepreking](#).

Tot slot zijn er diverse beleidsondersteunende rapporten verschenen die [hier](#) te vinden zijn.

2. Waarom is helderheid over je rol, taken en verwachtingen in de samenwerking met gezinnen en ketenpartners belangrijk?

Hieronder leggen we uit waarom het in de samenwerking met gezinnen en ketenpartners belangrijk is om helderheid te hebben én te verschaffen over je rol, taken en bevoegdheden. En waarom het belangrijk is om de verwachtingen over en weer duidelijk te hebben. Ouder- en Kindteams Amsterdam heeft een brede opdracht. Als medewerker werk je vraaggericht én integraal, doe je wat nodig is, verleen je vrijwillige maar niet altijd vrijblijvende hulp, verbind je én neem je verantwoordelijkheid wanneer veiligheid in het geding is. Als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam weet je doorgaans wat je te doen staat en hoe je ouders en kinderen kunt motiveren voor en toeleiden naar passende hulp.

Die brede opdracht van Ouder- en Kindteams Amsterdam kan ertoe leiden dat ouders en ketenpartners andere verwachtingen van je hebben en soms ook druk uitoefenen om alle verwachtingen waar te maken.

Dit wordt nog versterkt doordat de rollen, taken en bevoegdheden van de ketenpartners helder zijn afgebakend en dat die van Ouder- en Kindteams Amsterdam een minder duidelijke begrenzing hebben.

‘Voor professionals is het belangrijk dat zij heel goed kunnen luisteren en uitstekend aan kunnen sluiten bij mensen van alle achtergronden, leeftijden en culturen. Maar er wordt ook van hen verwacht dat ze heel scherp zien waar kinderen in de knel zitten en daar adequaat, begripvol en scherp, in kunnen optreden. Ze moeten een goed gevoel hebben voor grenzen van wat “goed genoeg” is in de opvoeding en daar zo kunnen optreden dat ouders zich openen voor andere inzichten en opvoedmethoden en bereid zijn daar in te leren.’

(lid programmeam)

Hierdoor kun je in de samenwerking met ouders en ketenpartners tegen dilemma's aanlopen:

- Ouders kunnen bijvoorbeeld een heel helder beeld hebben van het type hulp dat zij willen ontvangen en een verwijzing willen naar die specifieke hulp, zonder met je in gesprek te willen over de achtergronden van hun vraag.
- Een school kan van je verwachten dat je hen informeert over een traject dat je met een gezin in gang zet.
- De gecertificeerde instelling kan van je verwachten – bijvoorbeeld als gevolg van wachtlijsten – dat je toch hulp blijft bieden, terwijl je mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn uitgeput.

Hoe maak je in dergelijke gevallen als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam aan ouders en jeugdigen duidelijk wat jouw rol en taak is en wat je van ouders en jeugdigen verwacht? En hoe maak je als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam duidelijk aan partners, zoals huisarts, school, GI en VT wat jouw rol is en hoe jouw taak is afgebakend? Wat moet je hiervoor zeggen en doen, daarvoor kennen en kunnen?

Het is belangrijk om met elkaar (ouders, jeugdige, Ouder- en Kindteams Amsterdam en andere betrokkenen) een oplossing te vinden die ertoe leidt dat de hulpvraag van ouders en hun kinderen wordt beantwoord en dat een kind niet tussen wal en schip komt te vallen – in het uiterste geval met onveilige situaties tot gevolg. Daarbij is het goed dat je voor jezelf helder hebt wat jouw rol is, wat je wel kunt doen, waar je grenzen liggen en hoe je je verwachtingen hierover helder kunt communiceren naar ouders en ketenpartners.

Hier gaat deze handreiking over. De bedoeling van de handreiking is helder te maken wat je rol is, en bij te dragen aan een eenduidige communicatie naar ketenpartners en gezinnen door jou en je collega's. Het helder maken van je rol en taken en het omgaan met verwachtingen is in deze handreiking uitgewerkt voor de samenwerking met de ouders. Daarnaast is dit uitgewerkt voor een aantal ketenpartners: de scholen, de huisartsen en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.

3. Rol, taken en verwachtingen verhelderen in de samenwerking, wat moet je hiervoor weten en kunnen?

In deze paragraaf gaan we kort in op wat je aan algemene kennis en competenties nodig hebt om je rol en taken te verhelderen in de samenwerking met ouders, jeugdigen en ketenpartners. In paragraaf 3 werken we deze aspecten concreet uit voor je samenwerking met ouders en jeugdigen, in paragraaf 4 voor je samenwerking met een aantal verschillende ketenpartners.

Medewerker: 'Je moet wel helder hebben en helder kunnen maken wat je taken zijn dus hoe beter dat omschreven is, hoe beter we dat kunnen doen'.

3.1 Wat moet je weten?

Om in de samenwerking met ouders en ketenpartners verwachtingen te verhelderen over jouw rol en taak, moet je vanzelfsprekend zelf een helder beeld van hebben van die rol en taak. Op intranet kun je de KICK-groep 'primair proces' vinden, waar informatie over je taak en rol te vinden is, evenals de samenwerkingsafspraken met ketenpartners. Als houvast vatten we hieronder kort samen wat je als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam wel en niet doet. In de hoofdstukken hierna werken we uit wat dit in de praktijk betekent in de samenwerking met ouders en met ketenpartners.

Wat doe je als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam wel?

- Ondersteuning/hulp bieden aan ouders en kinderen die hier voor open (gaan) staan (zo zwaar als nodig, zo licht als mogelijk).
- Informatie & advies aan ouders en ketenpartners.
- Uitleg aan ouders en jeugdigen over het proces dat zij samen doorlopen om een beslissing over de best passende hulp te nemen. Ouders en jeugdigen in de gelegenheid stellen vragen te stellen en/of op basis van hun ideeën dit proces aan te passen.
- Aansluiten bij ouders en kinderen.
- Integrale verkenning van de hulpvraag:
 - Verduidelijking van de verander-behoefte
 - Positieve en sterke kanten benoemen
 - Resultaten formuleren
- In gesprek over mogelijke oplossingen / hulp met ouders en kinderen.
- Indien nodig in overleg met het gezin andere deskundigen / betrokkenen informeren of betrekken bij de oplossing.
- Samen met jeugdigen en ouders specialistische jeugdhulp erbij halen als dit nodig is.
- Meldcode volgen indien nodig.

Ouders en jeugdigen vinden duidelijkheid het belangrijkste aspect in de bejegening door hulpverleners. Hieronder verstaan zij: Handel transparant, geef goede informatie, hanteer heldere taal, koppel regelmatig terug, wees eerlijk, evalueer regelmatig.

Wees duidelijk komt nog vóór de bejegeningaspecten als betrokkenheid, naast de cliënt staan, betrouwbaarheid, aansluiten bij de cliënt.

Jeugdplatform Amsterdam, Bejegening van jongeren en ouders in de jeugdhulp (2019)

Wat doe je als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam niet?

- Verwijzen naar hulp op verzoek van ouders zonder dat hieraan een (integrale) verkenning van de eigen mogelijkheden, hulpvraag en oplossingen vooraf is gegaan.
- Casussen overnemen zonder dat ouders hiervan op de hoogte zijn gebracht.
- Over gezinnen spreken zonder dat gezinnen dit weten.
- Hulp verlenen zonder dat ouders hier voor open (gaan) staan.
- Een gezin loslaten zonder dat bestaande zorgen door anderen worden opgevangen.
- Specialistische hulpverlening in segment C. bieden.

3.2 Wat moet je kunnen?

De basishouding van de medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam is oplossingsgericht. Het uitgangspunt is om kleine problemen klein houden, te motiveren, de regie en verantwoordelijkheid bij ouders laten en ook bij anderen te durven laten. Dat doe je door naast de ouders en jeugdigen te gaan staan, aan te sluiten bij de vraag, sterke punten, wensen en behoeften van de

ouders in kaart te brengen, samen hun vraag te verhelderen, voort te bouwen op wat goed loopt et cetera. Hier horen specifieke methodieken, competenties en houdingsaspecten bij, zoals oplossingsgericht en systeemgericht werken, het kunnen opbouwen van een vertrouwensband en een open, niet oordelende houding. Deze methodieken, competenties en houdingsaspecten voor medewerkers werken we in deze handreiking niet allemaal uit. Er is informatie over te vinden op KICK (het intranet van Ouder- en Kindteams Amsterdam) en

Hier kun je inspiratie vinden over wat je kunt vertellen over je werk als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam

[Hoe zit Ouder- en Kindteams Amsterdam in elkaar, wat is het aanbod?](#)

[Filmpje over Ouder- en Kindteams Amsterdam](#)

inhoud

Medewerker: 'Als nieuweling zonder ervaring kan het je boven het hoofd groeien want het kader waarin je staat en welke taken daarbij horen is lastig, je moet dus goed kunnen uitleggen wat je taak en rol is en weten wat je wel en niet kunt doen.'

deels komen deze aspecten in de andere handreikingen die beschikbaar zijn aan de orde.

We gaan specifiek in op competenties die voor het verhelderen wederzijdse verwachtingen en van je rol en taken van belang zijn. Om dit goed te kunnen doen is het belangrijk:

- dat je je handelen, overwegingen en beslissingen helder kunt uitleggen en onderbouwen vanuit je professionele expertise.
- dat je duidelijk en transparant bent over:
 - wat je wel en wat je niet voor ouders en ketenpartners kunt betekenen
 - over de manier waarop je de samenwerking wilt vormgeven (regie bij ouders)
 - over welke deskundigheid je wel en niet beschikt en wanneer je er anderen zult betrekken (vanuit de eigen organisatie of daarbuiten)
 - het belang van overleg met anderen, met name bij complexe vraagstukken
 - welke informatie je wel en niet deelt met derden en hoe je hier het gezin over informeert

- dat je bij onveiligheid grenzen kunt en durft te stellen in de samenwerking met ouders, jeugdige en ketenpartners.
- dat je in casuïstiekbesprekingen situaties bespreekt waarin je het verhelderen van je rol, taken en verwachtingen lastig vindt. Zeker als je nieuw bent als medewerker kan het lastig zijn om je rol te bepalen en ook af te bakenen, vooral in contact met je ketenpartners.
- dat je methodisch werkt en dat je weet hoe je oplossingsgericht en systeemgericht moet werken en dat je hierin getraind bent.
- dat je ouders en jeugdigen expliciet vraagt naar hun mening, gedachten en ideeën en met hen bespreekt wat zij zelf kunnen doen in het beslisproces.
- dat je handelt vanuit je expertise. Ouders en jongeren verwachten dat hulpverleners dit doen. Zij willen geholpen worden met hun problemen die 'niet met een luisterend oor op te lossen zijn' (Jeugdplatform Amsterdam, Bejegening van jongeren en ouders in de jeugdhulp, 2019).

Medewerkers van Ouder- en Kindteams Amsterdam vinden verder dat ervaring, leiderschap en sociale vaardigheden belangrijk zijn om op een goede manier gesprekken te kunnen voeren met ouders en met ketenpartners. Zij gebruiken hun intuïtie om te bepalen wat zij wel en niet oppakken, wat bij de school hoort, wat bij de eigen organisatie en wat bij anderen. Zij gebruiken hun ervaring om in te schatten wie zij voor zich hebben en op welk niveau, op welke manier en in welk stappen zij informatie geven over hun werkwijze.

Tot slot: Het helder maken van je rol en taken is ook aan de orde buiten je werk. Het beeld dat over Ouder- en Kindteams Amsterdam bestaat komt ook voort uit hoe je hier als medewerker over praat. Niet alleen in de één-op-één gesprekken met ouders, maar ook in je eigen netwerk. Bijvoorbeeld op een verjaardagsfeestje. Kun je goed uitleggen wat je werk inhoudt?

4. Hoe verhelder je rol, taken en verwachtingen in de samenwerking met gezinnen?

Ouders en kinderen voeren regie over alle domeinen van het leven en doen alles wat naar eigen inzicht nodig is om een goed leven te leiden. Als ouders vinden dat zij hier hulp bij nodig hebben, kunnen zij hierom vragen bij jou, als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam. Soms komen ouders en kinderen ook bij je terecht als zij zelf geen directe hulpvraag hebben maar zijn overgedragen of doorverwezen.

4.1 Verwachtingen managen bij aanvang

Als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam werk je volgens de oplossingsgerichte en systeemgerichte basismethodiek. Vanuit de uitgangspunten die bij oplossings- en systeemgericht werken horen, maak je contact en sluit je aan bij het gezin en lever je maatwerk. Je werkt samen met het gezin, brengt samen de situatie in kaart en daarbinnen maak je verwachtingen waar nodig over en weer helder. Je kunt bijvoorbeeld uitleggen dat je op basis van gelijkwaardigheid wilt werken.

Afhankelijk van de situatie kan het helpend zijn om bij aanvang kort uit te leggen hoe Ouder- en Kindteams Amsterdam in elkaar zitten, wat het aanbod is en wat jouw rol hierin is. Je doet dit op

Medewerker: Tast ook af wat een ouder zelf prettig vindt. (...) Welke insteek je moet hebben om tot de beste samenwerkingsrelatie te komen.

Medewerker: Ik heb te maken met nieuwkomers. Ik houd het kort en simpel. Ik leg altijd uit dat er sprake is van vertrouwelijkheid en geheimhouding naar anderen.

maat. Raadpleeg de KICK-groep op intranet als je vragen hebt over de organisatie, de werkwijze en het aanbod van Ouder- en Kindteams Amsterdam (zie ook paragraaf 2).

Veel medewerkers besteden in hun gesprekken vanzelf al aandacht aan de rol en taak die zij hebben en de verwachtingen die zij van jeugdigen en/of ouders hebben. Belangrijk is in elk geval:

- Dat je geen standaard introductie kunt afsteken. Stem dit af op wie je voor je hebt en gebruik hierbij je intuïtie.
- Dat je duidelijk, transparant en eerlijk bent.
- Dat je aandacht besteedt aan vertrouwelijkheid en geheimhouding. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend, zeker niet voor bijvoorbeeld nieuwkomers.
- Dat je toestemming vraagt om met collega's (bijvoorbeeld met de jeugdpsycholoog) te overleggen, waarbij je uitlegt waarom dat belangrijk is.

Dit zijn de specifieke aandachtspunten wat betreft het verhelderen van je rol, taken en verwachtingen in een eerste gesprek. Maar dat is natuurlijk niet het enige waar je aandacht aan besteedt. Wil je meer handvatten voor dit gesprek? Dan kun je ook de richtlijn **Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp** raadplegen.

4.2 Verhelderen van jouw rol en taken

Goede informatie is belangrijk voor ouders en jongeren. Zij krijgen (ook ongevraagd) graag voldoende informatie over de hulp, het aanbod en het traject. Zij ervaren het als belasting zelf achter informatie aan te moeten (Jeugdplatform Amsterdam, Bejegening van jongeren en ouders in de jeugdhulp, 2019).

Als je ter introductie meer wil vertellen over jouw taak en rol, dan kun je zeggen dat je ondersteuning biedt in de eigen omgeving van het gezin. Dat je samen met ouders en jeugdigen gaat kijken wat er aan de hand is en wat hen het best kan helpen. Je kunt duidelijk maken dat je

aansluit bij de kwestie waarmee ouders naar je toe komen, bij hun leerstijl, interesse, voorkennis en gaat na of ze dit begrijpen. Je bent ervoor om tijdig hulp te bieden, zodat problemen niet verergeren en kleine problemen klein blijven. Om samen met het gezin te verhelderen wat hun vraag is en voort te bouwen op wat goed loopt. Het gezin houdt hierin de regie. Samen met het gezin bedenk je oplossingen op maat. Soms kan het blijven bij informatie of advies, soms zul je zelf ondersteuning bieden, en soms zal het nodig zijn anderen vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam in te schakelen, zoals de jeugdpsycholoog of een training. En soms kan het nodig zijn een hulpverlener van een andere organisatie in te schakelen om de hulpvraag van ouders en kinderen te beantwoorden.

Om je rol en taak duidelijk te maken aan ouders en jeugdigen, helpt het als:

- Je eenvoudig kunt verwoorden hoe Ouder- en Kindteams Amsterdam in elkaar zit en werkt.
- Je kunt inschatten en/of openlijk kunt vragen wat ouders willen weten over jouw werkwijze.
- Je transparant kunt zijn over wat je wel en wat je niet kunt doen.
- Je informatie kunt geven over het hulpaanbod (van de eigen en andere organisaties) en het traject dat je met ouders en jeugdige start.

Jongere: Het is belangrijk dat de hulpverlener aan mij vraagt wat ik denk dat mij gaat helpen. (...) Door door te vragen zijn we er uiteindelijk toch achter gekomen wat ik nodig had.

*Jeugdplatform Amsterdam,
Bejegening van jongeren en ouders in
de jeugdhulp (2019).*

Ouder: [Bejegening heeft ook met fatsoen te maken]. Dat je [als hulpverlener] aangeeft dat je een bepaald traject niet kan aangaan met een bepaalde cliënt. Dat is ook goed fatsoen.

*Jeugdplatform Amsterdam,
Bejegening van jongeren en ouders in
de jeugdhulp (2019)*

- Je de leerstijl, kennisbehoefte en interesse van ouders kunt inschatten en hierop kunt inspelen.
- Je nagaat of ouders en kinderen je begrijpen en checkt of ouders en jeugdigen zich kunnen vinden in het beeld dat je van de problemen schetst.
- Je ouders en kinderen in het gesprek als gelijke behandelt, en niet één van twee voorop stelt.

4.3 Verhelderen wat je van ouders en kinderen verwacht

Je oplossingsgerichte en systeemgerichte benadering vraagt om een actieve houding van de ouders en kinderen. Het is belangrijk dat zij zelf gaan nadenken over mogelijke en gewenste oplossingen voor het probleem waarmee ze bij je aankloppen. Ook het duidelijk maken van het belang hiervan en van de regie bij het gezin doe je op maat. Als ouders bijvoorbeeld direct vragen om een doorverwijzing naar een specifieke voorziening, dan is het belangrijk dat je kunt uitleggen hoe je werkt (zie 3.2) en waarom het belangrijk is om eerst met elkaar in gesprek te gaan over wat er aan de hand is.

Hierbij helpt het als:

- Je de leiding kunt nemen in een gesprek en tegelijkertijd veel ruimte kunt geven aan ouders en kinderen.
- Je ouders en jeugdige actief uitnodigt om in dialoog te gaan om te komen tot een gedeeld verhaal.
- Je luistert, zorgen van ouders en jeugdigen serieus neemt, geen oordeel hebt, begrip toont, en hun vraag en perspectief als uitgangspunt neemt.
- Je ouders kunt aanspreken op hun verantwoordelijkheid.
- Je je professionele visie en die van je collega's inbrengt, die naast de visie van ouders kunt plaatsen en hierover met ouders in gesprek kunt.

Medewerker: 'Je zet strategieën in. Soms ga je op de algemene tour (overstijgend niveau gaan zitten) dat het ouders zijn die het zelf moeten doen en dat wij kunnen begeleiden'.

Zie ook de handreiking over werken aan eigen kracht: 'Het versterken van de eigen kracht van jeugdigen en opvoeders'. Hierin staan richtinggevende vragen voor het (eerste) gesprek met ouders en jeugdigen, waarin je met hen bekijkt hoe het met hen gaat en wat er aan de hand is.

4.4 Je rol bij veiligheidsrisico's

Het is aan het gezin om te stoppen met de hulp aan ouders/kinderen als deze hier geen meerwaarde van zien of hier niet aan meewerken. Als je echter signaleert dat de gezondheid of veiligheid van een kind in gevaar is, dan heb je de verantwoordelijkheid om stappen te ondernemen. Dat is het geval als ouders afzien van ondersteuning en de situatie onveilig is, maar ook als de ingezette ondersteuning de onveiligheid niet wegneemt. De Meldcode is hierbij leidend. Vanzelfsprekend informeer je ouders over de stappen die je neemt.

Bij zorgen en/of risico's ten aanzien van een kind registreer je dat in de verwijsindex. Ouders breng je hiervan op de hoogte.

Hierbij helpt het als:

- Je transparant bent over eventuele zorgen die je hebt.
- Grenzen kunt en durft te stellen bij onveiligheid.

Meer informatie hierover vind je in de handreiking over werken aan veiligheid.

Wat als...?

Meestal zul je die rol ook kunnen vervullen zoals beoogd, zonder expliciet stil te staan of uitleg te geven over wat je wel en niet doet en waar de grenzen liggen van wat je kan betekenen voor een gezin. Soms blijven ouders echter een andere voorstelling houden van wat jouw rol is. Je kunt hiermee oefenen met Casus A en B die je vindt door [hier](#) te klikken.

5. Hoe verhelder je je rol, taak en verwachtingen in de samenwerking met ketenpartners?

In deze paragraaf werken we uit hoe je je rol, taken en verwachtingen kunt verhelderen in de samenwerking met (basis)scholen, de huisartsen en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam heb je te maken met nog andere samenwerkingspartners in het brede sociale domein. Denk bijvoorbeeld aan Samen DOEN, hulp voor volwassenen, Veilig Thuis en gespecialiseerde jeugdhulp. Deze handreiking werkt je rol en taken niet voor elke samenwerkingspartner uit. In de basis is je rol en taak namelijk steeds hetzelfde en ook in de samenwerking met ketenpartners is je houding niet anders dan bij jeugdigen en hun ouders. Ook in de samenwerking met je ketenpartners doe je dit op maat en afhankelijk van de situatie.

Medewerker: '... soms is het voor de school ook verwarrend wie de hulpverlener is die op dat moment iets kan betekenen. Of wie bijvoorbeeld de informatieoverdracht moet doen als het kind naar een andere school gaat. Ook is verwachtingenmanagement erg belangrijk, school verwacht vaak dat alles heel snel geregeld kan worden dan moet je goed uitleggen hoe de processen lopen en dat je aansluit bij het tempo van het gezin.'

Om toch een idee te krijgen werken we je rol en taak voor een aantal specifieke situaties uit. Soms zijn er ook accentverschillen, afhankelijk van de afspraken die met samenwerkingspartners bestaan (zoals met de huisartsen) of van wettelijke voorschriften (zoals over informatie delen bij een OTS).

Met Veilig Thuis werd op het moment van de afronding van deze handreiking aan samenwerkingsafspraken gewerk. Daarin zijn taken en rollen verhelderd. De aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld die in elk team aanwezig is heeft hier up-to-date informatie over. Ook is deze informatie te vinden op KICK en in de **handreiking over werkwijze bij kindermishandeling en huiselijk geweld**.

5.1 Investeer in een goede samenwerking

Als je op een school begint, is het belangrijk te investeren in een goede samenwerking en de verwachtingen over en weer goed met elkaar te bespreken. Hierbij helpt het als je:

- Aandacht hebt voor elkaars rollen en (on)mogelijkheden.
- Aandacht hebt voor wat voor jouw werk belangrijk is (het samen met ouders beslissen, oplossingsgericht werken, et cetera).
- Aandacht hebt voor de momenten waarop je wel of niet informatie overdraagt.

Ook als je aan het werk bent met een ketenpartner rondom een gezin, helpt het als je voor jezelf helder hebt wat je wel en niet kunt doen en dit ook goed kunt verwoorden naar je ketenpartner. Bijvoorbeeld dat je wel een casus anoniem kunt bespreken, kunt adviseren, maar dat je een casus niet kunt overnemen als ouders hier niet voor open staan. Hieronder bespreken we voor een aantal ketenpartners welke uitgangspunten (afspraken) binnen Ouder- en Kindteams Amsterdam gelden voor de samenwerking met een aantal ketenpartners en hoe je kunt omgaan met verwachtingen over en weer.

5.2 Basisschool

In de samenwerking met de (basis)school kan het op verschillende momenten aan de orde zijn om je rol, taken en verwachtingen te verhelderen:

- Als een gezin zelf een vraag heeft over opgroeien, opvoeden of de gezondheid van hun kind;
- Als een gezin een vraag heeft over leerprestaties van een kind, hoe het met het kind op school gaat en wordt begeleid;
- Als de basisschool een vraag heeft over omgaan met (gezondheid/gedrag/problematiek van) een kind in de klas;
- Als de basisschool heeft vraag over een thema dat leeft in de klas (bijvoorbeeld pesten, radicalisering, vriendschappen, ziekte);
- Als de basisschool zorgen heeft over de (thuissituatie van) een kind en denkt dat jeugdhulp gewenst is.

Hieronder werken we uit welke rol en taak je hebt in deze situaties. De informatie is ontleend aan bestaande instructies en publicaties van Ouder- en Kindteams Amsterdam en verrijkt met de input uit de focusgroepen.

Als een gezin zelf een vraag heeft over opgroeien, opvoeden of de gezondheid van hun kind

Ouders en kinderen kunnen zelf met hun vraag over opgroeien, opvoeden of gezondheid naar jou komen, als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam op een school. Vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam is ook een jeugdarts/jeugd-verpleegkundige betrokken die met je kan meedenken met de vraag van ouders. Hierover informeer je de ouders van tevoren.

Medewerker: 'Als ik het nodig vind om met de school te overleggen, dan leg ik aan de ouders uit waarom en bespreek ik met de ouders wie de school informeert / betreft: 'doen we dat samen of doe ik dat?''

Als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam heb je een onafhankelijke rol ten opzichte van de school. De school wordt normaal gesproken dus niet geïnformeerd als ouders of kinderen een vraag hebben.

Het kan zijn dat je het in het belang van het kind nodig vindt om de school te betrekken. Je overlegt in dat geval met de ouders en kinderen over een terugkoppeling naar school, bijvoorbeeld als dit nodig is om een gezamenlijke aanpak op gang te laten komen. Je legt dan aan ouders en kinderen uit met welk doel de informatie wordt gedeeld en welke informatie wordt gedeeld. De school doet dat ook. Als het gezin niet wil dat informatie gedeeld wordt tussen jou en de school, dan doe je dit niet. Verder vindt overleg tussen de school en jou alleen plaats met het gezin erbij.

Op een ouderavond, via de nieuwsbrief en/of de schoolgids kun je in het algemeen aan ouders uitleggen wat jouw rol ten opzichte van de school is.

Als een gezin een vraag heeft over leerprestaties van een kind, hoe het met het kind op school gaat en hoe het kind wordt begeleid

Ouders en kinderen kunnen zelf naar school (de docent, de intern begeleider of de zorgcoördinator) gaan als zij een vraag hebben over de leerprestaties van een kind en hoe het op school gaat. De school kijkt met de ouders wat er nodig is voor het kind (bijvoorbeeld in het kader van passend onderwijs). De school is er verantwoordelijk voor om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek te bieden (passend onderwijs) en koopt hiertoe indien nodig zorgpakketten in. Dat hoort dus niet bij jouw rol.

Medewerker: Als je zegt van 'we hebben een OKA of een jeugdpsycholoog in ons team en die kan heel goed meedenken', of als je zegt 'het lijkt me een goed idee als de OKA meekomt' dan zeggen ouders eigenlijk nooit nee. Dus als je maar een goede reden hebt en dit communiceert dan is er vaak geen probleem.

Als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam word je niet standaard geïnformeerd als ouders of kinderen een vraag aan de school hebben. Het kan wel zijn dat de school op basis van de vraag van ouders jou wil consulteren, of de ouders willen doorverwijzen naar Ouder- en Kindteams Amsterdam.

Als de basisschool een vraag heeft over omgaan met (gezondheid/gedrag/problematiek van) een kind in de klas

De basisschool bespreekt vragen/zorgen over een kind in eerste instantie met ouders. Het kan zijn dat de school in verband met bijvoorbeeld gezondheids- of gedragsproblemen van een kind advies nodig heeft van jou, van de jeugdarts of jeugdverpleegkundige. De school legt dit voor aan de ouders en vraagt of zij hiermee instemmen. Een andere mogelijkheid is dat je als medewerker meedenkt met de school. De school kan de casus hiertoe anoniem aan je voorleggen. Je kunt meedenken met het schoolpersoneel over jouw mogelijke bijdrage aan aanpak van het probleem binnen de spelregels van de organisatie.

Ook hier is het dus belangrijk dat je kan verwoorden wat rol- en taakverdeling is tussen school en Ouder- en Kindteams Amsterdam en wat hierbij een mogelijk aanbod is:

- De school bespreekt vragen of zorgen met ouders;
- De school kan – na overleg met ouders – om advies vragen;
- De school kan de casus anoniem aan je voorleggen.

Als de basisschool een vraag heeft over een thema dat leeft in de klas

De basisschool kan Ouder- en Kindteams Amsterdam vragen mee te denken met het thema dat leeft in de klas. Voorbeelden van onderwerpen zijn pesten, kindveiligheid, radicalisering, seksueel gedrag, middelengebruik, gezonde leefstijl, rouwverwerking, zorg aan vluchtelingen.

Het past bij je taak en rol om in het kader van preventie mee te werken aan een informatie-bijeenkomst over thema's die breed leven op de school, of een bijeenkomst te organiseren.

Als de basisschool zorgen heeft over (de thuissituatie) van een kind en denkt dat jeugdhulp gewenst is

De basisschool bespreekt de mogelijkheid met ouders en kinderen om jou als medewerker van Ouder- en Kindteams Amsterdam in te schakelen. Over hoe dit het gesprek gevoerd kan worden, kan de school jou om advies vragen.

Bij voorkeur maken ouders en kinderen zelf een afspraak. Als de school het nodig vindt om informatie met je te delen, vraagt de school de ouders om toestemming, legt uit om welke informatie het gaat en waarom deze gedeeld wordt.

De school stuurt dus geen informatie over een kind / gezin naar een Ouder- en Kindadviseur zonder dat hiervoor toestemming is van de ouders. Bij voorkeur vindt een warme overdracht plaats met school, gezin en met jou.

Als het gezin gemotiveerd is voor een gesprek, dan ga je met het gezin bekijken of er hulp nodig is, zo ja, welke hulp nodig is en het gezin indien nodig motiveren voor passende hulp.

Als het gezin niet gemotiveerd is voor hulp, niet wil dat informatie wordt gedeeld en de school heeft zorgen, dan kan de school de casus anoniem met je overleggen, zodat je kunt meedenken met de school over de te nemen stappen.

Medewerker: 'We kunnen vanuit het OKT handreikingen doen hoe de school met ouders kan praten en ondersteuning bieden. Het OKT is er om mee te denken met de school. Desnoods bied je aan om bij het gesprek te zitten. Je rol kan ook zijn om te 'vertalen' voor ouders, en voor te stellen om het gesprek in begrijpelijke, eenvoudige taal te voeren.'

Medewerker: 'Richting school zijn we constant onze rol en taken aan het verhelderen. Het is ook onze rol om de school wegwijs te maken in stappenplannen en de Meldcode'.

Bij zorgen over de veiligheid of de gezondheid van het kind, dan heeft de school de verantwoordelijkheid om stappen te ondernemen. De Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld is hierbij leidend. Inclusief het afwegingskader **Onderwijs en Leerplicht**. De school bespreekt met ouders dat zij zorgen hebben over hoe het gaat met het kind op school of thuis. De medewerkers van de Ouder- en Kindteams Amsterdam kunnen school hierbij ondersteunen. Het gezin kan niet aan jou worden overgedragen zolang het hier niet voor open staat.

Overigens: Als ouders daar toestemming voor geven, kan school ook voorafgaand aan de preventieve gezondheidsonderzoeken vanuit de JGZ informatie over een leerling meegeven en achteraf een terugkoppeling krijgen.

Wat als....?

Ook al zijn de uitgangspunten helder, in de praktijk kun je voor dilemma's komen te staan. Bijvoorbeeld als jij graag in overleg wilt met de school om een gezamenlijke aanpak van de grond te krijgen, maar ouders staan hier niet voor open. Of je begrijpt de behoefte van de school om af en toe informatie te wisselen nadat jouw hulp tot stand is gekomen, maar ouders willen niet dat hierover wordt gesproken. Je kunt hiermee oefenen met **casus C** in de bijlage.

5.3 Huisarts

Medewerker Ouder- en Kindteams Amsterdam: 'Een huisarts gaf als tip dat wij ons als medewerkers moeten positioneren als een collega: stel je gelijkwaardig op aan een huisarts, meld een terugbelverzoek aan de assistent, kies de collegiale telefoonlijn. Presenteer je als gelijkwaardig vanuit je eigen professie.'

In de samenwerking met de huisarts kan het op verschillende momenten aan de orde zijn om rol, taken en verwachtingen te verhelderen:

- Als ouders en kinderen een vraag hebben over opgroeien, opvoeden of de gezondheid van hun kind;
- Als ouders en kinderen een vraag hebben die niet (alleen) op medisch vlak ligt;
- Als de huisarts zorgen heeft / deelt met ouders over (thuissituatie) kind en denkt dat jeugdhulp gewenst is.

Hieronder werken we uit welke rol en taak je hebt in deze situaties. De informatie is ontleend aan bestaande instructies en publicaties van Ouder- en Kindteams Amsterdam en verrijkt met de input uit de focusgroepen.

Als ouders en kinderen een vraag hebben over opgroeien, opvoeden of de gezondheid van hun kind.

Bij de start van hulp aan ieder gezin maak je een eigen inschatting of de vraag van het gezin de zorg vanuit de huisarts (als samenwerkingspartner) mogelijk ook raakt en je maakt dit bespreekbaar met het gezin. Bij het afsluiten van hulp maak je opnieuw deze inschatting. Je kan de huisarts vervolgens informeren.

De afspraak is dat je de huisarts altijd informeert over je betrokkenheid bij een gezin als het van belang is dat de huisarts dit ook weet. Hierover stem je altijd af met het gezin.

Als ouders en kinderen een vraag hebben die niet (alleen) op medisch vlak ligt

Het komt voor dat een huisarts in gesprek met ouders en/of jeugdige een probleem constateert dat niet (alleen) op medisch vlak ligt. Bijvoorbeeld het (aanstaand) ouderschap roept vragen op, of ouders hebben vragen rond een echtscheiding, er spelen psychische klachten en/of verslavingsproblematiek bij ouders en/of kinderen.

De huisarts kan het gezin dan informeren over het Ouder- en Kindteams Amsterdam in de wijk. De huisarts kan ook zelf een aanmelding doen via secure mail, of persoonlijk contact met jou leggen voor overleg. De afspraak is dat je de huisarts altijd binnen twee werkdagen een antwoord geeft. Als de huisarts medische informatie deelt, betrek je altijd de jeugdarts. De huisarts krijgt jouw – beveiligde – mailadres waarmee privacygevoelige / medische informatie kan worden gedeeld.

Je kunt zelf naar de huisartsenpraktijk gaan om (al dan niet met de huisarts samen) de hulpvraag van het gezin in kaart te brengen. Je koppelt – in overleg met het gezin – altijd aan de huisarts terug:

- Over het eerste daadwerkelijke contact
- Als het maken van een eerste afspraak niet lukt
- Als de vraag is beantwoord
- Als het gezin verder is verwezen (en waar naartoe); in overleg met het gezin door middel van een afschrift van de beschikking.

Je stelt het gezin er altijd van op de hoogte welke informatie wordt besproken met / gestuurd wordt naar de huisarts.

Als de huisarts zorgen heeft / deelt met ouders over (thuissituatie) kind en denkt dat jeugdhulp gewenst is

De huisarts bespreekt de mogelijkheid met ouders en kinderen om jou in te schakelen als hij of zij zich zorgen maakt over de (thuissituatie) van het kind. Bij voorkeur maken ouders en kinderen vervolgens zelf een afspraak met jou.

Over een verwijzing van de huisarts naar Ouder- en Kindteams Amsterdam zijn de volgende afspraken gemaakt:

- De huisarts informeert je over de verwijzing.
- De verwijzing bevat geen privacygevoelige informatie.
- In één-op-één contact tussen jou en de huisarts kan wel privacygevoelige informatie worden gedeeld.

Als het gezin gemotiveerd is voor een gesprek, dan ga je met het gezin bekijken of er hulp nodig is, zo ja, welke hulp nodig is, en het gezin indien nodig motiveren voor passende hulp. Als het gezin niet gemotiveerd is voor hulp, niet wil dat informatie wordt gedeeld en de huisarts heeft zorgen, dan kan de huisarts de casus anoniem met jou overleggen, zodat je kunt meedenken over de te nemen stappen.

Bij zorgen over de veiligheid of de gezondheid van het kind heeft de huisarts de verantwoordelijkheid om stappen te ondernemen. De KNMG-Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld is hierbij leidend, inclusief het hierin opgenomen **afwegingskader** of kijk **hier** voor meer informatie. De huisarts bespreekt met ouders dat hij/zij zorgen heeft over hoe het gaat met het kind op school of thuis. Je kunt de huisarts hierbij ondersteunen. Het gezin kan niet aan je worden overgedragen zolang het gezin hier niet voor open staat.

5.4 Jeugdbescherming

Ook in de samenwerking met de jeugdbescherming kan het op verschillende momenten aan de orde zijn om je rol, taken en verwachtingen te verhelderen:

- Als je er niet slaagt de veranderingen op gang te brengen die voor de veiligheid van kinderen nodig zijn;
- Als jeugdbescherming drang- of dwangtraject wil beëindigen en vervolghulp vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam wil inzetten;
- Als jeugdbescherming binnen en drang- of dwangtraject (aanvullende) hulp wenselijk vindt vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam;
- Als jeugdbescherming een casus wil verrijken met informatie van Ouder- en Kindteams Amsterdam.

Hieronder werken we uit welke rol en taak je hebt in deze situaties. De informatie is ontleend aan bestaande instructies en publicaties van het Ouder- en Kindteams Amsterdam en verrijkt met de input uit de focusgroepen.

Als je er niet slaagt de veranderingen op gang te brengen die voor de veiligheid van kinderen nodig zijn

De situatie kan zich voordoen dat je enige tijd met een gezin aan het werk bent, maar er niet in slaagt om de veranderingen op gang te brengen die voor de veiligheid van de kinderen nodig zijn. Je volgt dan de stappen van de **Meldcode** (inclusief het afwegingskader voor pedagogen, psychologen, (psycho)therapeuten, sociaal werkers en jeugd- en gezinsprofessionals).

Je kunt verder Jeugdbescherming Amsterdam (JBA), de Willem Schrikker Groep (WSG) of het Leger des Heils inschakelen voor:

- **Advies en consult.** Dit kan anoniem. Als de veiligheid in geding is, kan dit ook met naam. Je stelt ouders hiervan vooraf of achteraf op de hoogte. Je gesprekspartner bij de jeugdbescherming is in beginsel ook degene die een gesprek met jou en de ouders kan voeren en de regie kan overnemen. Alle wijkteams hebben een medewerker van JBRA beschikbaar voor consult, meestal zijn er met de medewerker van JBRA ook vaste ontmoetingsmomenten voor afstemming.
- **Samenwerking.** Hier gaat altijd een multidisciplinair overleg binnen Ouder- en Kindteams Amsterdam aan vooraf, bij voorkeur met de ouders erbij. Je zet ook een risicotaxatie instrument in. Meer informatie hierover kun je vinden in de handreiking over werken aan veiligheid.
- **(Tijdelijk) regie overdragen.** Hieraan gaat een gesprek tussen jou, het gezin en jeugdbescherming vooraf. Samen met het gezin draag je de relevante informatie over. Je bevestigt de overdracht van de regie in een brief aan de ouders. Als het niet lukt om veiligheid in gezin te verbeteren, kan jeugdbescherming een verzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming doen.

Als jeugdbescherming een drang- of dwangtraject wil beëindigen en vervolghulp vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam inzetten

Jeugdbescherming wil het drang- of dwangtraject beëindigen en bespreekt met het gezin dat jij zinvolle vervolghulp kunt bieden. Ouders kunnen jou vervolgens zelf benaderen om deze hulp te realiseren. Jeugdbescherming bespreekt met het gezin welke hulp nog nodig is. De afspraak is dat Jeugdbescherming alles in het werk stelt om een positief contact met ouders tot stand te brengen. Ook is het de afspraak dat de informatieoverdracht van Jeugdbescherming naar Ouder- en Kindteams Amsterdam altijd plaatsvindt met medeweten van het gezin.

Medewerker: Het is belangrijk om bij aanvang (overdracht) al bespreken: 'wat als het niet lukt of ouder komt niet?'. Natuurlijk doen wij altijd wel wat extra's en geven niet snel op.

Als jeugdbescherming binnen en drang- of dwangtraject (aanvullende) hulp wenselijk vindt vanuit Ouder- en Kindteams Amsterdam

Het kan zijn dat jeugdbescherming het wenselijk vindt dat jij een gezin (aanvullend) hulp gaat bieden. Ook dan kunnen de ouders jouw hulp zelf inschakelen, of dat jeugdbescherming doet dit met instemming van de ouders. Uitgangspunten hierbij zijn:

- De veiligheid van kinderen staat altijd voorop.
- De ouders hebben zoveel mogelijk zelf de regie. Ook in complexe en risicovolle situaties.
- Zonder maatregel hebben ouders zelf de regie. Zij kunnen nee zeggen tegen hulp, ook tegen de hulp van jeugdbescherming. Ook bij drang hebben zij zelf de verantwoordelijkheid.
- Jeugdbescherming en Ouder- en Kindteams Amsterdam zijn transparant, zij weten wie wat doet en waarom.
- Jeugdbescherming en Ouder- en Kindteams Amsterdam zijn vasthoudend, wat er ook gebeurt, het gezin wordt niet losgelaten of doorgeschoven zonder dat daar duidelijke afspraken voor zijn.

- Als Jeugdbescherming regie heeft, worden plannen met gezin besproken. Ouder- en Kindteams Amsterdam schuift aan.
- Als het Ouder- en Kindteams Amsterdam de regie heeft, worden plannen besproken aan overlegtafel Ouder- en Kindteams Amsterdam met het gezin erbij en zonder de jeugdbescherming.

Als jeugdbescherming een casus wil verrijken met informatie van Ouder- en Kindteams Amsterdam

Soms heeft Jeugdbescherming informatie nodig om casus te 'verrijken' met jouw informatie over het gezin, bijvoorbeeld in het kader van de uitvoering van een ondertoezichtstelling (OTS). Ouders zullen hier niet altijd toestemming voor geven.

Op grond van de Jeugdwet heb je de verplichting om inlichtingen te verstrekken die noodzakelijk kunnen worden geacht voor de uitvoering van de OTS. Dit kan aan de orde zijn als Jeugdbescherming hierom vraagt, je kunt deze inlichtingen ook uit eigen beweging verstrekken. Hiervoor is geen toestemming nodig van het gezin. In de meeste gevallen zul je het gezin hier wel over informeren. Als Jeugdbescherming informatie bij je opvraagt in het kader van een OTS, moet dit overigens wel schriftelijk gebeuren, met redenen omkleed die in relatie zijn met de door de rechter vastgestelde ontwikkelingsbedreigingen en de ontwikkelingsdoelen uit het hulpverleningsplan.

Als er geen sprake is van een ondertoezichtstelling maar van preventieve jeugdbescherming geldt de verplichting om inlichtingen te verstrekken niet. Dan gelden dezelfde uitgangspunten als die je hanteert in samenwerking met de school: informatie-uitwisseling vindt altijd plaats in overleg met ouders en na toestemming van ouders.

Wat als....?

Ook al zijn de uitgangspunten helder, in de praktijk kun je voor dilemma's komen te staan. Bijvoorbeeld dat jouw mogelijkheden uitgeput zijn, maar de Jeugdbescherming pakt de zaak niet op vanwege een andere inschatting van de ernst / wachtlijsten. Of als een gezin na 1 of 2 gesprekken toch afhaakt. Je kunt hiermee oefenen met casus D in de bijlage.

6. Reflectievragen

Ben je benieuwd naar waar je staat als het gaat om het verhelderen van je rol, taken en verwachtingen in de samenwerking met gezinnen en ketenpartners? Stel jezelf dan eens de onderstaande vragen en breng je ontwikkelbehoefte in kaart.

inhoud

Kruis het antwoord aan dat je het meest van toepassing vindt.

0 = zeer ontevreden, 1 = ontevreden, 2 = neutraal, 3 = tevreden, 4 = zeer tevreden.

1. Ik weet genoeg over mijn rol en taak om goed uit te leggen wat ik als medewerker van het OKT wel en niet doe.	0	1	2	3	4
2. Ik weet genoeg over de werkprincipes en kernwaarden van het OKT.	0	1	2	3	4
3. Ik weet genoeg over de regels en procedures voor verwijzen en beschikken over specialistische hulp.	0	1	2	3	4
4. Ik ben bekend met de KICK-groep 'primair proces' op intranet, waar informatie over mijn taak en rol te vinden is, evenals de samenwerkingsafspraken met ketenpartners.
<i>Via de KICK-groep 'primair proces' zijn alle documenten te vinden over taken, rollen en verantwoordelijkheden.</i>	0	1	2	3	4
5. Ik ken de inhoud van de KICK-groep 'primair proces' op intranet.	0	1	2	3	4
6. Ik ben in gesprekken met ouders en kinderen duidelijk en transparant over wat ik wel en niet voor hen kan betekenen.	0	1	2	3	4
7. Ik durf in gesprekken met ouders aan te geven wat ik wel en niet voor hen kan doen.	0	1	2	3	4

8. Ik durf in gesprekken met ouders over onveiligheid grenzen aan te geven.	0	1	2	3	4
9. Ik schat in en/of vraag openlijk wat ouders willen weten over mijn werkwijze.	0	1	2	3	4
10. Ik schat de leerstijl, kennisbehoefte en interesse van ouders in en speel hier op in.	0	1	2	3	4
11. Bij de uitleg over mijn rol, taken en werkwijze ga ik na of ouders mij begrijpen.	0	1	2	3	4
12. Ik neem de leiding in een gesprek en geef tegelijkertijd veel ruimte aan ouders en kinderen.	0	1	2	3	4
13. Ik spreek ouders aan op hun verantwoordelijkheid.	0	1	2	3	4
14. Ik breng mijn professionele visie en die van je collega's in een gesprek met ouders in en plaats die naast de visie van ouders.	0	1	2	3	4
15. Ik ben transparant naar ouders als ik me zorgen maak.	0	1	2	3	4
16. Ik heb zicht op de rol en taken van de medewerkers van de school en hun (on)mogelijkheden.	0	1	2	3	4

17. Ik investeer in een goede samenwerking met ketenpartners,
door verwachtingen over en weer goed met elkaar te bespreken.	0 1 2 3 4
18. Ik ben in gesprekken met ketenpartners duidelijk en transparant wat
ik wel en wat ik niet voor hen kan betekenen, zij weten bijvoorbeeld
onder welke voorwaarden informatie met mij gedeeld kan worden.	0 1 2 3 4
19. Ik durf grenzen te stellen in gesprekken met ketenpartners
en geef aan wat ik van hen verwacht.	0 1 2 3 4
-

Totaal per antwoordcategorie

inhoud

De vragen met lage scores tonen je ontwikkelbehoefte.

7. Verantwoording

De tekst voor deze handreiking is tot stand gekomen in verschillende stappen:

In november 2017 zijn ter oriëntatie op het thema vijf interviews afgenomen aan sleutelfiguren binnen de organisatie over samenwerking met gezinnen en ketenpartners.

De – geanonimiseerde – verslagen van deze interviews zijn gebruikt bij het opstellen van de handreiking. Er is naast de kennis van de onderzoekers/ontwikkelaars en de leden van de werkgroep die het ontwikkelproces begeleidde (zie colofon), gebruik gemaakt van literatuur waarnaar in de tekst verwezen wordt

In december 2017 is het Jeugdplatform geraadpleegd over het onderwerp.

Op 9 juli 2018 heeft een webinar plaatsgevonden voor medewerkers van Ouder- en Kindteams Amsterdam waarin informatie is gedeeld en reacties van de deelnemers zijn verzameld. In september 2018 hebben twee focusgroepen plaatsgevonden over het onderwerp van deze handreiking. Aan de focusgroepen namen in totaal zes Ouder- en Kindadviseurs, twee jeugdpsychologen en een stagiaire deel. Ook deze input is gebruikt bij de totstandkoming van de handreiking.

Tot slot vond in maart 2019 een gesprek plaats met met vertegenwoordigers van Stichting Alexander en Hogeschool Inholland om de handreiking af te stemmen met de activiteiten van Stichting Alexander en InHolland op het gebied van bejegening van cliënten.

Referenties

Interne publicaties van Ouder en Kindteams Amsterdam over het doel en de werkwijze van OKT Amsterdam:

- Buijse, H., (On)veiligheid (2018)
- Buijse, H., Samenwerking met de GI (2017)
- Buckman, S., Emmelkamp, R., & Jagt, J. van der. Ontwikkelstrategie Ouder- en Kindteams 2017-2020 (2017)
- OKT, Werkprincipes OKT (inclusief vertaling naar houding en gedrag)
- OKT, Resultaatgebieden ouder- en kindadviseur
- OKT, Factsheet Ouder- en Kindteams: privacy van ouders en kinderen
- K. Visser, Samenwerken met de huisarts (2017)
- OKT, Huisartsen en Ouder- en Kindteams: een volgende stap in de samenwerking (2016)
- OKT, Ouder- en kindteam en jeugdbescherming (2016)
- OKT, Ouder- en Kindteams op scholen, update april 2016
- OKT, Profiel van de ouder- en kindadviseur in het Ouder- en Kindteam Amsterdam (2016)
- OKT, Zes centrale basisprincipes OKT Amsterdam (z.d.)
- OKT, Infographic Integrale hulp en ondersteuning voor jeugdige en gezin. Werkwijze specialistische jeugdhulp vanaf 2018 (2017)
- OKT, Jeugdpsycholoog in de Ouder- en Kindteams. Informatie voor professionals (2017)
- Ouweneel, I., Samenwerken met school (2017)

Overige referenties:

- Bartelink, C., (2013). Wat werkt: motiverende gesprekstraining. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Bartelink, C., Meuwissen, I., Eijgenraam, K. (2018), Richtlijn Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp. Utrecht: NVO, BPSW en NIP
- Jeugdplatform Amsterdam (2019), Bejegening van jongeren en ouders in de jeugdhulp. Amsterdam: Jeugdplatform Amsterdam.
- Stichting KOG (2017), Informatie geven zonder toestemming van betrokkenen aan de Raad voor de Kinderbescherming en jeugdzorginstanties zoals de gecertificeerde instelling (gezinsvoogden). Z.p.: Informatiepunt voor kinderen, ouders en grootouders over jeugdzorg.
www.stichtingkog.info
- Vries, S. de, Prüst, H. (2017). Oplossingsgericht werken in het sociaal werk. Utrecht: Movisie
- Gemeente Amsterdam (2017). 3e bestuursrapportage 2016 Nieuwe jeugdstelsel Amsterdam. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.
- Gemeente Amsterdam (2016). Opdracht Ouder- en Kindteams Amsterdam eind 2016 tot en met 2019. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.

Bijlage: Oefencasuïstiek

Casus A

Ouders komen naar je toe. Ze zitten met hun handen in het haar. Hun kind van 6 luistert niet, blijft niet aan tafel zitten, eet slecht, komt steeds uit bed. Als je met hen probeert te ontdekken wat er goed gaat, komt er weinig uit. 'Niets', is steeds het antwoord. Als je probeert te ontdekken wat zij zelf kunnen doen, zeggen ze: 'Jij bent de professional, we komen naar jou toe met de verwachting dat jij een oplossing weet'.

Casus B

Ouders willen graag met je in gesprek. Zij hebben last van het drukke gedrag van hun kind en denken dat hij ADHD heeft. Van de ouders van een klasgenootje hebben ze gehoord dat hun kind elk weekend naar een logeerhuis gaat en deze ouders willen per direct een verwijzing hiervoor. Zij staan niet open voor een gesprek over andere mogelijke oplossingen, noch over hoe het in het gezin gaat.

Vragen bij Casus A en B

- 1) Hoe maak je bij aanvang duidelijk wat je wel en niet voor ze kunt doen?
- 2) Hoe maak je bij aanvang van een gesprek duidelijk wat je van ouders verwacht?
- 3) Voor aanvang heb je verwachtingen over en weer helder gemaakt. Toch is de situatie als geschetst. Wat doe je om je rol, taken en verwachtingen helder te maken? Wat zeg je?

Casus C

Een kind van 12 laat op school lastig gedrag zien. Het kind verstoort de lessen, loopt steeds van zijn plaats op momenten dat dit niet gewenst is. Reageert brutaal of niet op verzoeken van docenten om stil te werken en zoekt ruzie met medeleerlingen. Docenten zijn de halve les bezig met het corrigeren van dit kind in plaats van met les geven aan de klas. Met het kind zijn meerdere gesprekken gevoerd, de ouders willen niet met de school in gesprek en vinden dat dit het probleem van de school is. Wat de school betreft zijn de mogelijkheden uitgeput, de intern begeleider stuurt jou een mail waarin de casus wordt toegelicht, met naam van kind en ouders en met het verzoek aan jou dit als OKA dit op te pakken.

Vragen bij Casus C

- 1) Wat kun je doen in deze casus?
- 2) Hoe maak je de school duidelijk wat je wel en niet voor ze kunt doen? Wat zeg je?
- 3) Wat verwacht je van de school? Hoe maak je duidelijk wat je van de school verwacht?

Casus D

Jeugdbescherming heeft ouders hulp vanuit het OKT geadviseerd en ouders stemmen hiermee in. Jeugdbescherming arrangeert een gesprek met ouders en het OKT. Je maakt ter plekke een afspraak om nader kennis te maken met het gezin. Jeugdbescherming sluit na de overdracht af. De moeder belt je op om de afspraak te verzetten. Ook de volgende afspraak komt haar niet uit. Je vraagt door, en moeder geeft aan dat het eigenlijk prima gaat en dat ze geen hulp nodig heeft. Daarna hangt ze snel op.

Vragen bij casus D

- 1) Onderneem je nog verdere actie richting gezin?
- 2) Onderneem je nog verdere actie richting jeugdbescherming?
- 3) Wat doe je om je rol, taken en verwachtingen helder te maken?
- 4) Welke mogelijkheden heb je als je denkt dat de veiligheid in het geding is?

Colofon

Auteur

Hèlen Heskes, Verwey Jonker Instituut, 2019

Met dank aan:

- Cees van Appeldoorn (Ouder- en Kindteams Amsterdam)
- Hermien Buijse, Wilma Aarts, Jos Smeijer en andere collega's van de werkgroep 'verhelderen rol, taken en verwachtingen', Ouder- en Kindteams Amsterdam, die in wisselende samenstelling bijeen is gekomen en input en feedback leverde over deze handreiking.
- Ivet Pieper, Stichting Alexander
- Roel van Goor en Marte Wiersma, Hogeschool Inholland

Vormgeving

Reclamestudio Sjeep

ISBN

978-90-5830-990-7

Coördinatie en eindredactie

Leonieke Boendermaker, Hogeschool van Amsterdam

inhoud